

● SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLÂM
ENSTİTÜLERİ TALEBE
FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

Cahid BALTACI

● YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ

İsmail L. ÇAKAN

BU SAYIDA

ÜÇ AYLAR	İslâm MEDENİYETİ
İKİNCİ BEŞ YILLIK PLÂN VE DİN EĞİTİMİ	Ali ŞAFAK
CEMİYETLERİN TEKÂMÜL SIRRI (Şiir)	Ali Ulvi KURUCU
ÖLÜMDEN SONRAKI HA- YAT	Ebu'l Â'lâ el-MEVDÜDİ Terc. Hasan ÇELİKKAYA
İSLÂM'DA İŞÇİ - İŞVEREN MÜNASEBETLERİ	Osman ŞEKERCİ
NE GÜZEL (Şiir)	Muhsin İlyas SUBAŞI
EBU'L HASAN EL-HUSRÎ ...	Dr. A. Suphi FURAT
REGÂİB KANDİLİ (Şiir) ...	Lut KAN
İSLÂM MEMLEKETLERİN- DE EĞİTİM VE KÜLTÜR PROBLEMİ	Prof. M. Z. A. el-ANSARİ Terc.: İbrahim CANAN
İSLÂM'DA FERTLERİN HU- KUKU	Abdülkadir ÜDEH Terc.: Mahmud ÖZAKKAŞ
RUBÂİ	Dr. Cahid ÖNEY
ED-DEBÜSİ EBU ZEYD AB- DULLAH	Dr. Yusuf Ziya KAVAKÇI
GİZLİ ÂHENK (Şiir)	S. Arif EMRE
TÜRKLER NASIL MÜSLÜ- MAN OLDULAR?	Tahsin ÜNAL
OSMANLI MİMARLIĞI VE SANATLARIN BİRLEŞMESİ	Cevat ÜLGER
AYASOFYA'M (Şiir)	Nuri BAŞ
DİNSİZLİĞİN TAHRİBÂTI ...	Ali Rıza TEMEL
TANIŞALIM	M. Said ÇEKMEGİL
SUALLERE CEVAPLAR	Gazi MERT
ONLAR BÖYLEYDİ	Hilmi KURTULUŞ
RADYOLARIMIZ	Edip ÖZİŞİK
BÜYÜK BAYRAM	İsmail LÜTFİ
Prof. MUSTAFA EL-ZERKÂ İLE BİR MÜLÂKAT	Mustafa BİLGE Mahmud ÖZAKKAŞ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/2
Tel. : 22 46 02

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K. : 1315

SİRKECİ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara: T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı: Mehmet KARAMAN
Kayseri: T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı: İmdat N. NURSAÇAN
Konya : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : Ahmet FİDAN
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : Orhan ÇETİN

TEKNİK KADRO

Dış Münasebetler : Mahmut ÖZTÜRK
Sekreter : Ressam :
Erdoğan ATAK Gürbüz AZAK
Dizgi ve Baskı : F A T İ H M A T B A A S I — İSTANBUL
Yıl : 2 — Sayı : 14
Basıldığı tarih : 15 Eylül 1968

ABONE

İLÂN TARİFESİ

Yıllık : 12 sayı, 30 TL. Dış Kap.: 2 renk 2.500 TL.
Tek renk: 2.000 TL.
Altı Aylık : 6 sayı, 15 TL. İç Kapak: 2 renk 1.500 TL.
Öğrencilere % 20 tenzilât yapılır. Tek renk: 1.000 TL.
Yabancı memleketlere iki katı. Renkli ilân sahifesi :
Tamamı : 1.200 TL.
1/2 : 750 TL.
1/4 : 400 TL.
1/8 : 250 TL.

Bir sayısı: 250 Kuruş.

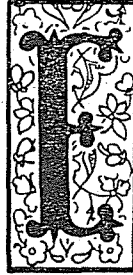
Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınmaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmasın iade edilmez.

Tasavvuf

Ebu'l Hasan El-Husri

“ V. 371 - 981 ”

Dr. Ahmed Subhi
FURAT

bü Bekr eş-Şibli'nin (v. 334 / 945) en değerli talebesi olan Ebu'l-Hasan Ali b. İbrâhim el-Husri, hicri 280 ile 290 seneleri arasında Basra'da doğdu (1) Aslen bu şehirden olmakla beraber, Bağdad'ta yerleşmiştir (2) İlk yetişme yıllarını muhtemelen Bağdad'ta geçirmiş olmalıdır.

Devrinde Irak'ta yetişen sûfilere üstâdi sayılmaktaydı. Ebû Abdîrrahmân es-Sulemî (v. 412/1021), onun hakkındaki takdîrkâr hislerini «... Şeyhler arasında hal bakımından ondan daha tamam, ifâde bakımından ondan daha güzel ve mükefîmel birini görmedik» sözleriyle ifâde eder (3).

Ebu'l-Hasan el-Husri, bu şöhretini, şahsî istidâdı yanında, sülûk devrinde tatbikine koyulduğu şiddetli bir ibâdet ve mücâhede hayatına borçlu görünüyor (4). Târihu Bağdâd'ta rastlanılan aşağıdaki rivâyet herhalde onun bu ilk senelerinin hatırasıdır: «15 sene müddetle geceleri tek ayak üstünde oturuyor, uyku bastırırsa düşüyor ve «Allah» diyordum. Komşular «Allah seni öldürdü, seni ortadan kaldırırsa da rahat etsek» diyorlardı. Sonunda ayağıma bir hastalık geldi; uyumamak için tek ayak üzerinde duramaz oldum» (5).

○ , bütün bu gayretleri, ferdin rûhî tekâmülünde lüzumlu görmekte idi. Nitekim kendisinin tasavvuf ile sûfi telâk-kilerindeki hareket noktasının, kulun iç dünyasındaki huzuru

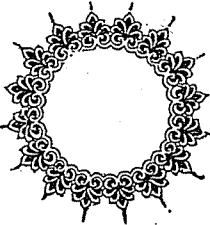
(1) Kaynaklarda rastlanılan (Bk. Mes. Nefehât, 231) «Ebû Bekr eş-Şibli'nin Ebu'l-Hasan el-Husri'den başka talebesi yoktu» ifadesinden, her halde, «onun kadar değerli başka bir talebesi yoktu» mânâsı kastedilmiş olmalıdır.

(2) Tabakât'us-Sulemî, 489.

(3) Tabakât'us-Sulemî, 489.

(4) Târihu Bağdâd, XI, 340.

(5) Târihu Bağdâd, XI, 340.

olduğu kuvvetle seziliyor: «Tasavvuf, iç âlemin, muhâlefet bulanıklığından temiz kalmasıdır» (6) târifinde kullandığı muhâlefet kelimesiyle, Allah'ın emirlerine aykırı hareket edişi kasdettiği meydandadır. Mezkûr târifte, bir taraftan ferdin iç karanlığının, bu nevi rızâyı ilâhiye muhâlif hareketlerin neticesi olduğunu kabul ederken, diğer taraftan da maksadın, tasavvufu elde edilebileceğini de belirtmiş olmaktadır. Böylece bu mazhariyete erişen sûfi, onca «ıztırâb» vaktinde muztarib; istikrâr zamanında da sâkin olmaz» (7).

Ebu'l-Hasan el-Husrî'nin, muhtelif hususlara dâir kaynaklarda rastlanılan aşağıdaki sözleri de hatırlatılmağa değer mahiyettedir:

— «Bir saat müddetle düşünerek oturmak ve tefekküre dalmak hac ziyaretinden daha makbûldür» (8).

— «Sûfi kendi yokluğundan sonra mevcûd, varlığından sonra da mâdûm olmayandır» (9).

— «Sevgi istihlâktir; onun vasfı (da) yoktur..» (10).

Semâ'a karşı pek tasvibkâr davranan, bu uğurda Halfeye dahi şikâyet edildiği halde, durumun anlaşılmasından sonra onun da teveccühünü kazanan (11) Ebu'l-Hasan el-Husrî, bunu başkalarına tavsiye etmekten kendini alamaz: «Okuyan durduğu zaman kesilen semâi ne yapayım! Senin semâm devamlı olmalı!» (12). «Semâa karşı hasret ve şevk devamlı olmalı; o içildikçe, hissedilecek susuzluk da artacaktır» (13).

Devrindeki Melâmilere karşı da takdîrkâr hislerle dolu olan (14) Ebu'l-Hasan el-Husrî, kendisinden önceki sûfiler arasında Yahyâ b. Muâz er-Râzî'ye (v. 258/871) derin hürmet besler ve onu Hz. Yahyâ ile birlikte, Allah'ın iki Yahya'sından biri addeder (15). Onun El-Cuneyd (v. 297/909), Eş-Şibli (v. 334/945) ve El-Cerîri ile birlikte El-Hallâc hakkında çekimser davranışının sebepleri bilinmiyor (16).

Ebu'l-Hasan el-Husrî'nin ahvâl'e dâir sözlerinin, etrafındaki şeyhler tarafından tedvin edildiği rivâyet ediliyorsa da (17), şimdiye kadar böyle bir esere tesadüf edilememiştir. Kendisinden rivâyette bulunanlar arasında meşhûr sûfi ve mutasavvif Ebû Nasr es-Serrâc (v. 378/988) (18) ile Ebû Sad el-Mâlinî (19) ve Ebu'l-Fadl Muhammed b. el-Hasan el-Hateli (20) zikredilmelidir. Ebu'l-Hasan el-Husrî, 80 kûsûr gibi oldukça olgun bir yaşta, hicrî 371 (milâdî 981) de Bağdad'ta Hakk'ın rahmetine kavuştu (21).

(6) Keşf'ul-mahcûb, 44.

(7) Tabakât'us-Sulemi, 489; Nefehât, 232.

(8) Tezkiret'ul-evliyâ, II, 243.

(9) Tabakât'us-Sulemi, 491; Keşf'ul-mahcûb, 45-46; Tezkiret'ul-evliyâ, II, 244.

(10) Tabakat'us-Sulemi, 492.

(11) Tezkiret'ul-evliyâ, II, 241-242.

(12) El-Luma', 272; Keşf'ul-mahcûb, 529; Tezkiret'ul-evliyâ, II, 244.

(13) El-Luma', 272; Tezkiret'ul-evliyâ, II, 243.

(14) Tezkiret'ul-evliyâ, II, 243.

(15) Keşf'ul-mahcûb, 152.

(16) Keşf'ul-mahcûb, 189.

(17) Târihu Bağdâd, XI, 340.

(18) Bk. meselâ El-Luma', s. 28; 145; 218; 301; 396.

(19) Târihu Bağdâd, XI, 340.

(20) Keşf'ul-mahcûb, 208.

(21) Târihu Bağdâd, XI, 341; Tabakât'us-Sulemi, 489; Ebu'l-Hasan el-Deylemi, Sîret.. İbn el-Hafif eş-Şirâzi, 251.

Tebrik

İslâm Medeniyeti, okuyucularının ve bütün müslümanların 24 Eylül 1968 de müşerref olacağına «ÜÇ AYLAR»na ve 26 - 27 Eylül Cuma gecesi idrak edeceğimiz «REGAİB KANDİL»lerini tebrik eder, İslâm âlemine sadetler diler..

REGÂİB KANDİLİ

*Yolda Rasul bu gece
Ya Rab; günler tez geçe.
Işık versin Regaib,
İnsin beşerden peçe..*

*Bir nur kondu kandile,
Binbir türlü hamd ile...
Gelsin geçsin Regaib,
Tasa nedir, ham dil'e...*

*Nur hüzmesi Amine
Bir güneşe hamile.
Şeref verdi Regaib,
Baht, mü'min-i kâmile...*